

Transect-rapport 1863

**Mijdrecht, De Lindeboom
Gemeente De Ronde Venen (UT)**

Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek
door middel van Proefsleuven (IVO-P)

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Mijdrecht, De Lindeboom. Gemeente De Ronde Venen (UT). Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P).
Rapportnummer	Transect-rapport 1863
Auteur	E. Mol MA
Versie	Definitief
Datum	16-10-2018
Projectnummer	17060009
Onderzoeksmelding	4627817100
Opdrachtgever	Hoorne Vastgoed B.V. Loet 2 1911 BR Uitgeest
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid	Gemeente De Ronde Venen
Adviseur namens bevoegde overheid	Menno Sybrandy (afdeling cultuurhistorie, gemeente De Ronde Venen)
Toetsing rapport bevoegde overheid	In aanvraag
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Foto van het plangebied bij afronding van het onderzoek

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven Senior KNA Archeoloog	16-10-2018	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Hoorne Vastgoed B.V. heeft Transect b.v. een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in plangebied De Lindeboom in Mijdrecht (gemeente De Ronde Venen).

De aanleiding van het onderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning ten behoeve van de sloop en herbouw van het winkelcentrum en een deel nieuwbouw van het winkelcentrum in het plangebied. Het onderzoek richt zich alleen op de noordoostelijke hoek van het plangebied ca. 470 m²), waarbij nieuwbouw aan het bestaande winkelcentrum zal worden gerealiseerd.

Onderhavig onderzoek vormt een tweede stap in het archeologisch proces. Een vooronderzoek, in de vorm van een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek, heeft al plaatsgevonden. Hieruit is naar voren gekomen dat een hoge archeologische verwachting geldt op (nederzettings)resten uit de Late-Middeleeuwen en Nieuwe tijd (De Vries 2016). Geadviseerd is om een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren. De gemeente De Ronde Venen heeft hiermee ingestemd.

Het proefsleuvenonderzoek heeft uiteindelijk plaatsgevonden op 21 augustus 2018. Naar aanleiding van de proefsleuven is vastgesteld dat een historische ophogingslaag uit de negentiende eeuw met daarin de restanten van een keldertje. De kelder is waarschijnlijk toe te schrijven aan (historische) bewoning in de eerste kwart van de twintigste eeuw.

Het vondstmateriaal is voornamelijk afkomstig uit de genoemde ophogingslaag (secundaire context) en past voor wat betreft materiaalcategorieën (aardewerk, bouwmateriaal, pijpen, glas en metaal) goed in de historische context. Wel zijn de aantallen relatief gering en is de fragmentatie vrij hoog.

Conclusie en selectieadvies

Hoewel de restanten van een keldertje uit de Late-Nieuwe tijd aangetroffen zijn, kan geconcludeerd worden dat geen behoudenswaardige resten binnen het onderzoeksgebied aangetroffen zijn. De sporen en vondsten zijn te schaars bevonden om inhoudelijk van belang zijn. Bovendien ligt de top van de aangetroffen muurresten op de grens van de maximale ontgravingsdiepte van de civieltechnische ontwikkelingen (0,7 cm –Mv). De verwachting is dan ook dat eventuele andere muurresten *in situ* behouden kunnen blijven. Daarnaast is het vermoeden dat, bij eventuele uitbreiding of vervolgonderzoek, ten zuiden en westen van de muurresten (vele) verstoringen van kabel- en leidingen aanwezig zullen zijn.

Het advies luidt dan ook om op basis van de resultaten en bijbehorende waardering om het onderzoeksgebied archeologisch vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Besluit bevoegd gezag

Aan het einde van het veldwerk is, middels een veldoverleg, bovenstaand advies reeds tezamen met de opdrachtgever en het bevoegd gezag besproken. Het bevoegd gezag heeft ingestemd met het advies. Het veldbesluit is, na overleg met dhr. Torremans (archeoloog binnen de Omgevingsdienst Regio Utrecht (OdRU)), schriftelijk bevestigd.

Ongeacht het besluit dat het bevoegd gezag, blijft de wettelijke verplichting (Erfgoedwet) om archeologische resten - die eventueel tijdens de toekomstige civieltechnische graafwerkzaamheden worden gevonden - te melden bij de gemeente De Ronde Venen, te allen tijde van kracht.

Advies voor de toekomst

Wij adviseren om op het onderzoeksgebied wel een dubbelbestemming 'Archeologie' te handhaven, omdat onder de maximale civieltechnische ontgravingen (onderzoeksgrens) nog archeologische (nederzettings)resten aanwezig kunnen zijn.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	4
2.	Resultaten vooronderzoek	6
3.	Aard, doel en onderzoeksvragen.....	7
4.	Onderzoeksmethodiek	9
5.	Resultaten veldonderzoek.....	11
6.	Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	19
7.	Conclusies, waardestelling en selectieadvies	22
8.	Geraadpleegde bronnen	24
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	25
Bijlage 2.	Bestaande situatie	26
Bijlage 3.	Bouwtekening (bouwfase 2)	27
Bijlage 4.	Onderzoeksgebied.....	28
Bijlage 5.	Puttenplan.....	29
Bijlage 6.	Allesporenkaart	30
Bijlage 7.	Sporen- en lagenlijst.....	31
Bijlage 8.	Vondstenlijst.....	32

1. Aanleiding

Provincie	Utrecht
Gemeente	De Ronde Venen
Plaats	Mijdrecht
Toponiem	De Lindeboom
Kaartblad	31B
Centrumcoördinaat	119.474 / 469.052
Oppervlakte plangebied	ca. 5.300 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	ca. 470 m ²
Huidig grondgebruik	Braakliggend, voorheen verhard (openbare parkeerplaats).

In opdracht van Hoorne Vastgoed B.V. heeft Transect b.v.¹ in augustus 2018 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in plangebied De Lindeboom in Mijdrecht (gemeente De Ronde Venen). Het terrein grenst aan de westzijde aan de Dorpsstraat; de zuidzijde wordt begrensd door De Lindeboom (figuur 1, bijlage 1). De oppervlakte van het plangebied is ca. 5.300 m².

De aanleiding van het onderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning ten behoeve van de sloop en herbouw van het winkelcentrum en een deel nieuwbouw van het winkelcentrum in het plangebied (bijlagen 1 en 2). Voor het verkrijgen van de vergunning dient volgens de Archeologische Beleidskaart en het vigerende bestemmingsplan van de gemeente De Ronde Venen een archeologisch onderzoek plaats te vinden. Het plangebied ligt namelijk in een zone (Waarde Archeologie 1) waar archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij ingrepen groter 50 m² en dieper dan 30 cm -Mv. Er zal bij de uitvoering van het plan grondverzet plaatsvinden, waarbij deze grenswaarden worden overschreden en hiermee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied kunnen worden verstoord.

Het onderzoek richt zich alleen op de noordoostelijke hoek van het plangebied. Het onderzoeksgebied is dan ook kleiner in oppervlakte, namelijk ca. 470 m². Dit betreft het noordelijke deel van bouwphase 2, waarbij nieuwbouw aan het bestaande winkelcentrum zal worden gerealiseerd (bijlage 2 en 3). Nieuwbouw zal op stalen buispalen gefundeerd worden met hierop een balkenfundatie. De funderingsbalken meten 500 x 500 mm. De ontgravingen, ten behoeve van de funderingsbalken, gaan tot maximaal 70 cm onder het maaiveld.

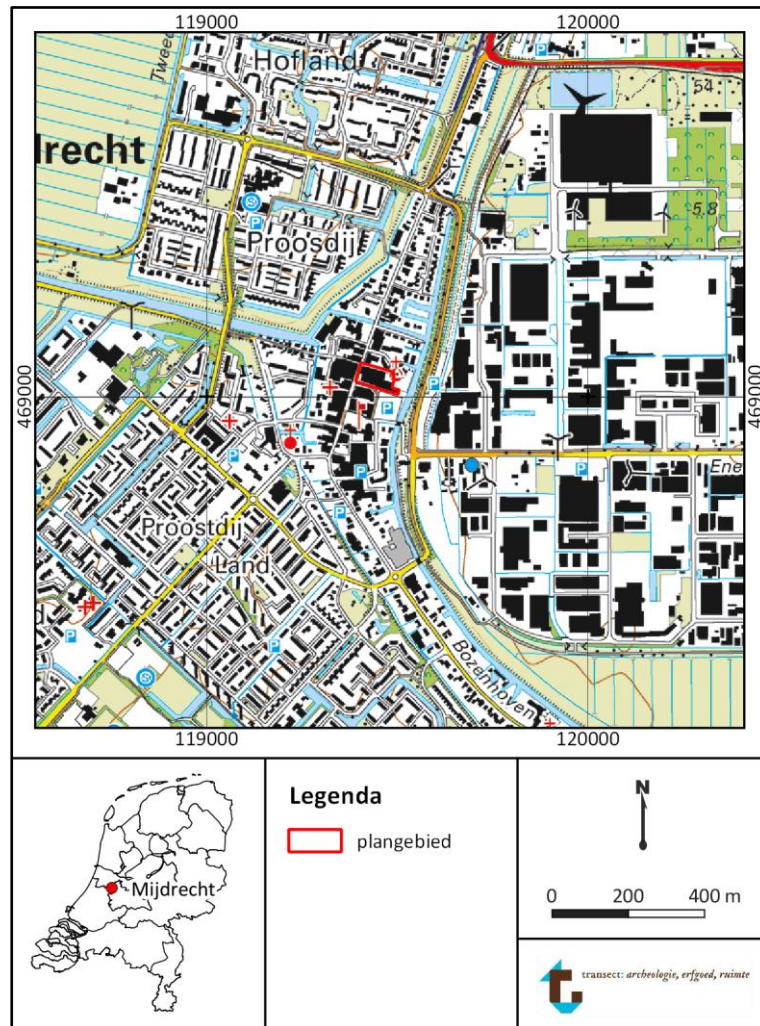
De bestaande bebouwing ten zuiden van het onderzoeksgebied wordt alleen bovengronds aangepast; hierbij zal geen grondverzet plaatsvinden. Ten oosten van bouwphase 2 wordt een deel van de bestaande bebouwing tot aan het maaiveld gesloopt en valt eveneens buiten de scope van het archeologisch onderzoek. Verder is het westelijk deel van het plangebied (bouwphase 1) reeds in ontwikkeling.

Onderhavig onderzoek vormt een tweede stap in het archeologisch proces. Een vooronderzoek, in de vorm van een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek, heeft al plaatsgevonden. Hieruit is naar voren gekomen dat de hoge archeologische verwachting in het plangebied gehandhaafd kan blijven. De verwachting geldt specifiek voor (nederzettings)resten uit de Late-Middeleeuwen en

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.0, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

Nieuwe tijd (De Vries 2016). Geadviseerd is om een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren. De gemeente De Ronde Venen heeft hiermee ingestemd.

Het proefsleuvenonderzoek heeft plaatsgevonden op 21 augustus 2018. Onderhavig rapport beschrijft de resultaten van het uitgevoerde archeologisch onderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met het eerder opgestelde Programma van Eisen (PvE, Kerkhoven & Mol 2018) en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.0.

Figuur 1. Topografische kaart met de locatie van het plangebied.

2. Resultaten vooronderzoek

Het huidige onderzoeksgebied valt binnen een breder plangebied waarvoor Warning in 2010 een archeologisch bureauonderzoek heeft uitgevoerd. Doel van het onderzoek was het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting. Warning geeft aan dat het tot en met de Romeinse tijd te nat was voor bewoning. Op basis van bekende archeologische waarnemingen zou het gebied vanaf de (Late-)Middeleeuwen bewoond zijn. Voor het plangebied is, omdat deze in een oude dorpskern gelegen is, een hoge archeologische verwachting afgegeven voor wat betreft de periode (Late-)Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Archeologische resten uit deze periode worden vanaf maaiveld verwacht.

Specifiek voor het onderhavig onderzoeksgebied is een eerste stap in de onderzoeksplicht gedaan met een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO; verkennende fase; De Vries 2016). Het doel van dit onderzoek was het specificeren van de archeologische verwachting (bureauonderzoek), alsmede het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting (booronderzoek). Op basis van dit vooronderzoek kon de hoge archeologische verwachting van het plangebied gehandhaafd blijven.

Met het booronderzoek werd geconstateerd dat een moderne puinverhardingslaag aanwezig is op een ophogingspakket. Laatstgenoemde werd op basis van aardwerkfragmenten in de Nieuwe tijd geplaatst. Gezien de historische context kan de laag een oudere oorsprong hebben en wel tot in de Middeleeuwen; het terrein is namelijk gelegen binnen de historische kern van Mijdrecht, een ontginningslint dat in de elfde eeuw is aangelegd. Onder de historische ophogingslaag is een dunne laag zwak siltige, blauwgrijze klei aanwezig, dat op een pakket veen ligt. Ten slotte zijn, voor zover De Vries kon nagaan, geen grootschalige verstoringen in het plangebied aanwezig.

Gespecificeerde archeologische verwachting

In het onderzoeksgebied zijn voorafgaand aan huidig onderzoek geen vindplaatsen vastgesteld. Wel heeft het booronderzoek van Transect uitgewezen dat onder een moderne puinverhardingslaag, een historisch ophogingspakket uit de Nieuwe tijd aanwezig is. Gezien de context kan de laag een oudere oorsprong hebben in de (Late-)Middeleeuwen.

Tijdens het onderzoek diende met alle mogelijke, voor de genoemde perioden karakteristieke nederzettingsstructuren en sporen rekening te worden gehouden. De nadruk lag hierbij op houten funderingen, uitbraaksleuven en/of bakstenen structuren. Daarnaast werden ook erfelementen (water- en/of beerputten, puinpakketten) en eventueel sporen van landgebruik (kuilen, greppels, sloten) verwacht. Niet uitgesloten werden (menselijke) graven, vanwege de naastgelegen historische kerk (ten noordoosten van het onderzoeksgebied).

In theorie werden direct vanaf het maaiveld archeologische vondsten en sporen verwacht, specifiek in het historisch ophogingspakket van ca. 0,5 tot 0,8 m dikte. Op basis van de boringen werd de top van het historisch ophogingspakket op een diepte van ca. 0,5 m -Mv tot 1,3 m -Mv (het maaiveld van het destijds verharde onderzoeksgebied lag gemiddeld op 0,6 m -NAP).

3. Aard, doel en onderzoeksvragen

Het archeologisch onderzoek diende te worden uitgevoerd in de vorm van een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (KNA 4.0, protocol 4003 Inventariserend veldonderzoek).

Het doel van het inventariserende veldonderzoek door middel van proefsleuven is het toetsen van de archeologische verwachting uit het vooronderzoek door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische waarden. Het onderzoek diende, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering.

Het onderzoek moest volgens het Programma van Eisen (Kerkhoven & Mol 2018) antwoord geven op de volgende vragen:

1. Wat is de aard van de onderscheiden bodemniveaus in het plangebied? Beschrijf de bodemopbouw.
2. Wat is de aard van de onderscheiden archeologische waarden (complextypen, sporen, structuren, vondsten)?
3. Wat is de stratigrafische en ruimtelijke positie en spreiding van de archeologische waarden (diepteligging, begrenzing, omvang)?
4. Wat is de relatie met de omliggende historische/archeologische waarden?
 - a. Zijn menselijke begravingen en/of menselijk botmateriaal aangetroffen? Zo ja, uit welke periode dateren deze? Beantwoord daarnaast vragen 10 t/m 14.
 - b. Zijn archeologische resten aangetroffen die te relateren zijn aan de molen 'Het Lam/ De Molen van Gille'? Zo ja, omschrijf de resten en de relatie.
 - c. Zijn archeologische resten aangetroffen die te relateren zijn aan het Proostenhuis? Zo ja, omschrijf de resten en de relatie.
 - d. Zijn archeologische resten aanwezig van de te verwachten historische bebouwing uit de Nieuwe tijd? Zo ja, omschrijf deze en beantwoord de vragen 15 t/m 19.
5. Wat is de datering van de archeologische waarden op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie (inclusief bouwhistorie)? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?
6. Welke categorieën van vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Welke datering heeft het vondstmateriaal? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?
7. Welke (post-)depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de archeologische waarden in het algemeen, de bewoningsgeschiedenis en de vondstcontexten?
8. Wat is de fysieke kwaliteit van de aangetroffen archeologische waarden (gaafheid en conserveringsgraad)?
9. Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?

NB. Bovenstaande vragen dienen te alle tijden beantwoord te worden. Onderstaande vragen zijn optioneel, maar dienen wel beantwoord te worden indien de betreffende resten worden aangetroffen. In overleg met het bevoegd gezag kan ook besloten worden om deze vragen met een eventueel vervolgonderzoek te beantwoorden, gezien dan mogelijk meer informatie voorhanden zal zijn.

Indien menselijke begravingen en/of menselijk botmateriaal wordt aangetroffen:

10. Zijn intacte menselijke begravingen aanwezig?
11. Hoe zijn de overledenen begraven? Is gebruik gemaakt van kistbegravingen?
12. Zijn er aanwijzingen voor het gebruik van speciale lijkwaden?

13. Zijn er kledingonderdelen aanwezig of andere attributen die iets kunnen zeggen over de identiteit van de overledene. Betreft het geestelijken of zijn ook lekenbegrovingen aanwezig?
14. Kunnen op basis van het botmateriaal uitspraken gedaan worden over geslacht, leeftijd, ziektebeelden etc. van de overledenen?

Voor wat betreft de historische bebouwingsfase:

15. Zijn eventueel aanwezige archeologische resten van de historische bebouwing te koppelen aan de informatie uit historisch beeldmateriaal (woningen)?
16. Is vondstmateriaal aanwezig die de resten van de historische bebouwing kunnen dateren? Zo ja, beschrijf de vondsten. Kan op basis van vondstmateriaal uitspraken gedaan worden over sociale status, dagelijks leven etc. van de bewoners?
17. Wat zeggen de botanische en archeozoologische resten over de sociale status, dagelijks leven etc. van de bewoners?

4. Onderzoeksmethodiek

Op het moment van het veldonderzoek was het te onderzoeken terrein een braakliggend terrein (figuur 2). In het onderzoeksgebied (bijlage 4) zijn twee proefsleuven uitgezet met behulp van een dGPS. Het betreft twee sleuven van 12,5 x 2 m (in totaal 50 m²; zie voor de locatie van de sleuven het puttenplan in bijlage 5).

Figuur 2. Overzichtsfoto van het plangebied. Opnamerichting: zuidwest.

Bij aanvang van het onderzoek, lag het maaiveldhoogte overal gemiddeld rond 0,8 m -NAP. Het reliëf binnen het plangebied is hiermee vlak te noemen. In vergelijking met de omgeving van het plangebied is de hoogtewaarde relatief hoog te noemen. De omgeving van Mijdrechts ligt immers tussen 4 en 5 meter onder het NAP. Het verschil hangt samen met het ontstaan van het ontginningslint waaruit Mijdrecht is ontstaan, te midden van de (veen)droogmakerijen.

Het archeologische vlak werd gericht op de ondergrens van de civieltechnische ontgravingen, hetgeen 0,7 m – Mv bedraagt. Hiermee kwam het archeologisch gedocumenteerde vlak in de top van het (historische) ophogingspakket te liggen. Rekening is gehouden met een marge van ca. 20 cm onder de voorgenomen verstoringsdiepte; het vlak is daarom op drie locaties op 90 cm –Mv aangelegd met het oog op meer inzicht in de ondergrond. De drie locaties betreffen de uiterste oosthoek van werkput 1, de uiterste noordhoek van werkput 2 en de uiterste zuidhoek van werkput 2 (hetgeen de locatie is waar de werkputten elkaar kruisen).

Met de laatstgenoemde actie is ook spoor 1 (muurwerk van een mogelijk keldertje) aangetroffen. De muurresten zijn tijdens verdere verdieping naar het archeologische eindvlak laten staan; de contouren van de muurresten zijn met de hand verder opgezocht/vrij gelegd en vervolgens met een troffel en handbezem schoongemaakt. Met de hand is getracht de onderzijde van het muurwerk te bereiken, echter dit lag (veel) dieper dan de toegestane onderzoeksdiepte, waardoor de onderzijde niet is bereikt.

Vondsten die tijdens de aanleg van de werkput zijn aangetroffen, zijn in vakken van 2 x 5 m per laag verzameld. Aangetroffen sporen zijn in het archeologisch vlak geaccentueerd door middel van het aankrassen van de spoorcontouren. Het vlak is vervolgens gefotografeerd, beschreven en ingemeten/getekend met een dGPS. In principe zouden sporen selectief worden gecoupeerd om de aard en kwaliteit van de sporen te onderzoeken. Waar mogelijk zijn sporen in de putwand gedocumenteerd om de stratigrafische positie te kunnen bepalen en vast te leggen.

Alle dwarsdoorsnedes en/of vooraanzichten van muurwerk zijn gefotografeerd en analoog getekend (schaal 1:20). De gegevens van de vondsten, sporen en spoorvullingen zijn in een database geregistreerd. Na documentatie is van het aangetroffen muurwerk een representatief deel (twee complete bakstenen) verwijderd en meegenomen.

Ten behoeve van het interpreteren van de bodemopbouw zijn ten slotte complete profielen opgeschaafd en gedocumenteerd. De profielen zijn gefotografeerd, geïnterpreteerd, getekend en de laagnummers/-beschrijvingen zijn in de database gezet. De profielen bieden de mogelijkheid grip te krijgen op de bodemopbouw in het onderzoeksgebied.

5. Resultaten veldonderzoek

Lithologie

In het plangebied is onder een (sub)recent ophogingspakket een historisch ophogingspakket aanwezig. De top van dit historisch ophogingspakket ligt op circa 70 cm (plaatselijk 90 cm –Mv) en is dan ook met slechts een of enkele tientallen centimeters aangesneden.

Het pakket bestaat uit verschillende lagen, die soms over enkele meters te volgen zijn. De lagen lijken sterk op elkaar, maar kennen nuanceverschillen voor wat betreft uiterlijke kenmerken (bijv. meer of minder puin), hetgeen typerend is voor historische kernen (voor de beschrijvingen per laag, zie bijlage 7). De verschillende lagen hebben om die reden diverse spoor- of laagnummers gekregen (zie figuur 3 t/m 5). Wel lijken de ophogingslagen op basis van puin en vondstmateriaal globaal uit dezelfde periode te dateren. De datering van het aangesneden ophogingspakket (bestaande uit o.a. laagnummers S.2000, S.3000 en S.3500) wordt geschat, op basis van fragmenten aardewerk (o.a. industrieel wit) in de negentiende eeuw, mogelijk begin twintigste. Mogelijk hangt dit pakket samen met de herinrichting van gebied ten tijde van de aanleg van de huidige kerk (daterend uit 1857) dat naast het plangebied gesitueerd is. De lagen hierboven (S.1000, S.1250 en S.1500) zijn (sub)recent van aard.

De natuurlijke ondergrond is wegens de beperkte diepgang van het onderzoek niet bereikt.

Figuur 3. Representatief profieldeel voor werkput 1.

Figuur 4. Representatief profieldeel ter hoogte van de kruising van werkput 1 en 2.

Figuur 5. Representatief profieldeel voor werkput 2.

Sporen en structuren

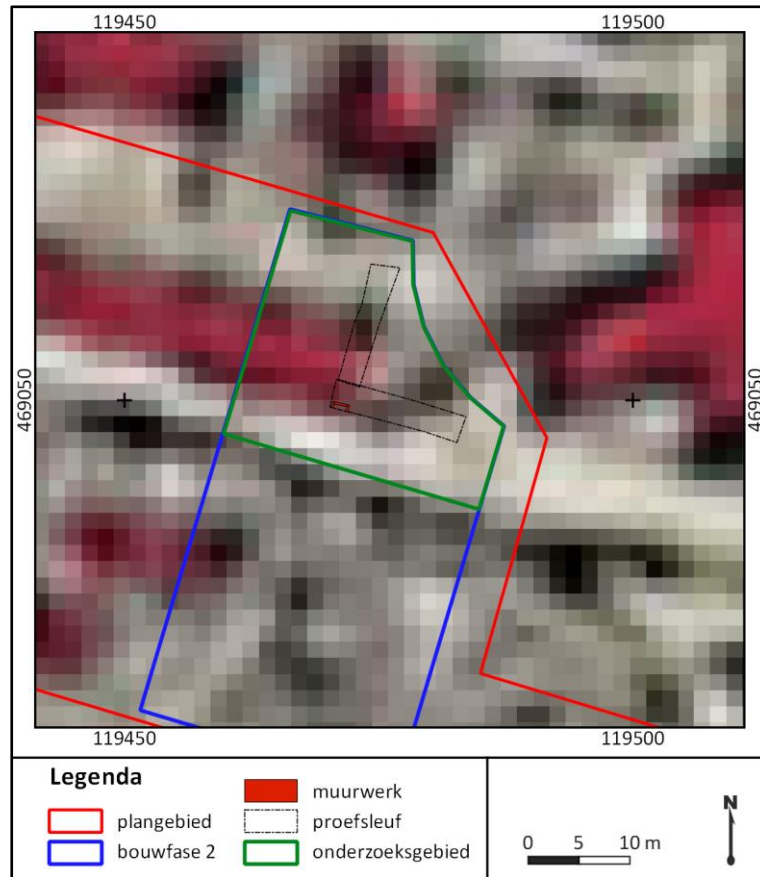
In het zuidwesten van het plangebied, in de hoek waar de twee sleuven samenkomen, zijn muurresten gevonden in de top van ophogingslaag spoor 2000 (onder recente verstoringen, spoor 999 / spoor 1500). Het betreft vermoedelijk de restanten van een kelder (spoor 1). De structuur is rechthoekig, noord-zuid georiënteerd en circa 1,80 m breed (buitenmaat). De structuur loopt naar het zuiden toe de put uit (figuur 6). Een eventuele (kelder)vloer is niet aangetroffen, maar kan op een dieper niveau aanwezig zijn.

De gebruikte types baksteen en diens formaten (een geel hard gebakken steen, 17,5x8,2x4,3 cm; en een bruinrode baksteen van een zeer hard baksel (machinaal?), 19x8,5x3,5 cm) duiden erop dat de structuur niet heel oud is. De bovenkant van het muurwerk ligt gemiddeld op ca. 70 cm –Mv. Op basis van historisch kaartmateriaal (bron: topotijdreis.nl) lijkt de vermeende kelder waarschijnlijk afkomstig van bewoning dat in de eerste kwart van de twintigste eeuw op die locatie aanwezig was (zie figuur 7).

De twee sleuven zijn, los van het bovengenoemde keldertje en enkele lokaal dieper gaande recente verstoringen, verder leeg te noemen (zie figuren 8 en 9). Dit neemt niet weg dat op een dieper niveau dan de gehanteerde ontgravingsdiepte nog archeologische resten in de bodem kunnen zitten.

Figuur 6. Overzichtsfoto van het vermeende keldertje, spoor 1.

Figuur 7. Allesporenkaart geprojecteerd op de historische topografische kaart van 1915-1920.

Figuur 8. Overzichtsfoto werkput 1 (oost-west georiënteerde sleuf).

Figuur 8. Overzichtsfoto werkput 1 (noord-zuid georiënteerde sleuf).

Vondsten

Het vondstmateriaal is voor wat betreft diversiteit passend bij de historische context (aardewerk, bouwmetaal, kleipijp, nagels, e.d., zie bijlage 8). Opvallend is dat het in relatief kleine aantallen (tabel 1) in de 'historische' ophogingslaag aanwezig is. Het materiaal is als complex te dateren in de negentiende eeuw, en is mogelijk ten tijde van de herinrichting van het terrein halverwege die eeuw in de betreffende laag terecht gekomen (i.e. tijdens de bouw van de kerk uit 1857). Het meeste vondstmateriaal, met uitzondering van de bakstenen van spoor 1, komt daarmee uit secundaire context.

Tabel 1. Overzicht vondsten per materiaalcategorie.

categorie	aantal (N)	percentage
keramiek: aardewerk	24	52,2
keramiek: bouwmetaal	11	23,9
keramiek: kleipijp	4	8,7
glas	3	6,5
metaal	2	4,3
dierlijk bot	2	4,3
Totaal	46	100

Keramik: aardewerk

Hoewel de aangetroffen type baksels vaak moeilijk specifiek te dateren zijn omdat deze een lange doorlooptijd kennen, dateren de aardewerkfragmenten als complex in de negentiende eeuw. De diverse baksels (zie figuur 9) zijn immers tezamen aangetroffen in de genoemde historische ophogingslaag. De conserveringsgraad is voor de historische context laag te noemen. De aantallen zijn relatief laag en de fragmenten zijn over het algemeen klein (relatief hoge fragmentatie).

1) Roodbakkend aardewerk (vijftiende t/m negentiende eeuw): tien van de vierentwintig scherven aardewerk zijn van het baksel roodbakkend aardewerk. Het merendeel is zowel inwendig als uitwendig met loodglazuur geglazuurd. Het materiaal is weinig versierd: enkele scherven kennen gele slibversiering. Duidelijke vormen zijn niet te herleiden. Van één bord lijkt de verdikte rand met een platte zijkant op het vormtype r-bor-27 in het Deventersysteem.

2) Industrieel wit (tweede helft achttiende t/m twintigste eeuw): De baksels lijken in de achttiende eeuw ietwat op faience, met een crèmekleurige kern. Na verloop van tijd wordt de kern steeds witter. De kernen van de aangetroffen scherven zijn niet geheel wit te noemen, maar ook niet crèmekleurig. De fragmenten dateren daarmee omstreeks 1800, wat geheel past in de context.

3) Witbakkend (vijftiende t/m achttiende eeuw): het betreft ijzerarme klei, waardoor de kern na het bakken wit is. De scherven zijn zowel inwendig als uitwendig geglazuurd met loodglazuur. Er werd koperoxide aan het glazuur toegevoegd om de scherven groen te doen kleuren. Het vormenspectrum is niet herleidbaar op basis van de twee kleine scherven.

Figuur 9. De diversiteit aan baksels binnen het aardewerk uit vondstnummer 3.

4) Majolica (zestiende t/m achttiende eeuw): er is één fragment aangetroffen dat vermoedelijk majolica betreft. Het kleine fragment is versierd met een blauw, niet nader te duiden, motiefje.

5) Steengoed: naast het 'reguliere' vaatwerk is ook een halve knikker aangetroffen van het steengoed-baksel (zie figuur 10). De knikker werd het Rijnland (DE) geproduceerd. De klei werd hierbij op dermate hoge temperaturen gebakken dat een klinkend hard baksel kon ontstaan. De knikker kan zijn gebruikt voor het stoppen van kruiken/flessen en/of als warmhoud-steen om bijvoorbeeld warme soepen langer warm te kunnen houden.

Figuur 10. De steengoed knikker (vondstnummer 3).

Keramik: bouw materiaal

Bouw materiaal, dat tevens onder keramik wordt geschaard, is in minder grote getalen aanwezig (een kleine 24% van het totaal aantal vondsten). Het betreft hoofdzakelijk bakstenen met een matig hard tot hard baksel. De meeste exemplaren zijn compleet, waaronder die van de kelder (spoor 1). De lengtes, breedtes en diktes variëren: de lengtes liggen tussen 17,0 en 20,5 cm, de breedtes tussen 6,3 en 9,7 en de diktes variëren tussen 3,5 en 4,3 cm. De uiterlijke kenmerken, waaronder de kleuren, formaten en baksels (waarvan sommige zelfs machinaal vervaardigd lijken), duiden op een relatief jonge datering in de 18^e-20^e eeuw.

Naast bakstenen zijn ook enkele fragmenten van een grijze en een oranje dakpan aangetroffen. Deze lijken in dezelfde periode te plaatsen.

Keramik: pijp paarde

Tussen het aardewerk zijn ook vier fragmenten van kleipijp aangetroffen. Het betreft een ketelfragment met een radstempel langs de rand. Deze dateert op basis van de trechtervorm tussen 1680-1745 (bron: kleipijpen.nl). Een andere ketel is van porselein en lijkt een opdruk te hebben gehad. De pijp is vermoedelijk in de periode 1850-1925 gerookt. Ten slotte zijn nog enkele steelfragmenten gevonden, die waarschijnlijk - op basis van hun diameter - in de tweede helft in de negentiende eeuw zijn vervaardigd.

Glas, metaal en bot:

Ten slotte zijn slechts enkele vondsten aangetroffen van de materiaalcategorieën glas, metaal en bot. Het betreft enkele kleine fragmenten van glazen flessen en vensterglas. Het metaal wordt vertegenwoordigd door twee ijzeren nagels en het botmateriaal is gedetermineerd als een rib van een klein zoogdier en een schouderbladfragment van een rund. Op beide botten zijn geen kenmerken als snij-, hak- of vraatsporen waargenomen. Ze genoemde vondsten dateren uit de Nieuwe tijd. Vanwege hun aard en algemeen voorkomend karakter zijn deze niet specifiek te dateren.

6. Beantwoording van de onderzoeksvragen

Algemeen

1. *Wat is de aard van de onderscheiden bodemniveaus in het plangebied? Beschrijf de bodemopbouw.*

De bodemopbouw bestaat uit een (sub)recent dek, met daaronder een historisch ophogingspakket. Laatstgenoemde dateert, op basis van vondstmateriaal dat hier uit komt, hoogstwaarschijnlijk uit de negentiende eeuw en houdt vermoedelijk verband met herinrichting van de omgeving ten tijde van de bouw van de naastgelegen kerk (bouwjaar 1857). Natuurlijke ondergrond is met het onderzoek niet aangesneden.
2. *Wat is de aard van de onderscheiden archeologische waarden (complextypen, sporen, structuren, vondsten)?*

Aangetroffen is een historisch ophogingspakket, vermoedelijk daterend uit de negentiende eeuw. Hierin is een bakstenen structuur gevonden (spoor 1) dat geïnterpreteerd is als kelder. De structuur houdt vermoedelijk verband met de historische bewoning uit de eerste kwart van de twintigste eeuw.
3. *Wat is de stratigrafische en ruimtelijke positie en spreiding van de archeologische waarden (diepteligging, begrenzing, omvang)?*

De structuur ligt op ca. 70 cm –Mv (ca. 1,50 m –NAP) en wordt afgedekt door het (sub)recente dek. De structuur is aangetroffen in de zuidwestelijke hoek van het onderzoeksgebied.
4. *Wat is de relatie met de omliggende historische/archeologische waarden?*
 - a. *Zijn menselijke begravingen en/of menselijk botmateriaal aangetroffen? Zo ja, uit welke periode dateren deze? Beantwoord daarnaast vragen 10 t/m 14.*

Nee, er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op menselijke begravingen.
 - b. *Zijn archeologische resten aangetroffen die te relateren zijn aan de molen 'Het Lam/ De Molen van Gille'? Zo ja, omschrijf de resten en de relatie.*

Nee, er zijn resten aangetroffen die te relateren zijn aan de molen.
 - c. *Zijn archeologische resten aangetroffen die te relateren zijn aan het Proostenhuis? Zo ja, omschrijf de resten en de relatie.*

Nee, er zijn resten aangetroffen die te relateren zijn aan het Proostenhuis.
 - d. *Zijn archeologische resten aanwezig van de te verwachten historische bebouwing uit de Nieuwe tijd? Zo ja, omschrijf deze en beantwoord de vragen 15 t/m 19.*

Ja, er zijn de restanten van een vermeende kelder (spoor 1) aangetroffen.
5. *Wat is de datering van de archeologische waarden op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie (inclusief bouwhistorie)? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?*

Op basis van vondstmateriaal uit het ophogingspakket, lijkt deze uit de negentiende eeuw te dateren, mogelijk rond 1857, het jaar waarin de kerk werd gerealiseerd. Voor wat betreft de vermeende kelder is deze - op basis van het gebruikte baksteentype, tezamen met historisch kaartmateriaal - aan het begin van de twintigste eeuw te plaatsen.
6. *Welke categorieën van vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Welke datering heeft het vondstmateriaal? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?*

Aangetroffen zijn materiaalcategorieën die goed passen bij de historische context (aardewerk,

bouwmateriaal, glas, pijpjarde, metaal). Opvallend is dat de aantallen relatief laag zijn. Vanwege de secundaire context waarin de vondsten aangetroffen zijn (een ophogingslaag in een dorpskern), zeggen de vondsten weinig over het (historisch) gebruik van het plangebied zelf.

7. *Welke (post-)depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de archeologische waarden in het algemeen, de bewoningsgeschiedenis en de vondstcontexten?*

De herinrichting van het terrein en de bouw van de kerk halverwege de negentiende eeuw, alsmede de sloop van de voormalige woningen gedurende de twintigste eeuw hebben ervoor gezorgd dat archeologische waarden binnen de civieltechnische ontgravingen slecht bewaard zijn gebleven.

8. *Wat is de fysieke kwaliteit van de aangetroffen archeologische waarden (gaafheid en conserveringsgraad)?*

De kelder zit nog relatief goed in de ondergrond, bovendien lijkt alleen de top van het ophogingspakket uit de negentiende eeuw recent geroerd. Het is dan ook goed mogelijk dat in de ondergrond, beneden de grens van de civieltechnische ontgravingen, nog archeologische restanten in de ondergrond aanwezig zijn.

9. *Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?*

Zoals verwacht werd een historisch ophogingslaag uit de Nieuwe tijd aangetroffen. Ook restanten van historische bewoning, al dan niet in kleine aantallen, zijn aangetroffen. Hetgeen niet getoetst kon worden, is of het historische gebruik van het plangebied terug reikt tot in de Middeleeuwen. Daarnaast zijn geen restanten aangetroffen die wijzen op menselijke begravingen, of in relatie staan tot het Proostenhuis en/of de molen (Het Lam/ De Molen van Gille).

Onderstaande vragen zijn conform PvE (Kerkhoven & Mol 2017) optioneel. Deze worden alleen beantwoord indien het complextype daadwerkelijk aangetroffen is. De vragen 10 t/m 14 worden om die reden niet beantwoord.

Indien menselijke begravingen en/of menselijk botmateriaal wordt aangetroffen:

10. *Zijn intacte menselijke begravingen aanwezig?*
11. *Hoe zijn de overledenen begraven? Is gebruik gemaakt van kistbegravingen?*
12. *Zijn er aanwijzingen voor het gebruik van speciale lijkwaden?*
13. *Zijn er kledingonderdelen aanwezig of andere attributen die iets kunnen zeggen over de identiteit van de overledene. Betreft het geestelijken of zijn ook lekenbegravingen aanwezig?*
14. *Kunnen op basis van het botmateriaal uitspraken gedaan worden over geslacht, leeftijd, ziektebeelden etc. van de overledenen?*

Voor wat betreft de historische bebouwingsfase:

15. *Zijn eventueel aanwezige archeologische resten van de historische bebouwing te koppelen aan de informatie uit historisch beeldmateriaal (woningen)?*

De vermeende kelder is waarschijnlijk afkomstig van (historische) bewoning uit de eerste kwart van de twintigste eeuw. De locatie komt goed overeen met bebouwing op historisch

kaartmateriaal uit deze periode. De gehanteerde bakstenen met hun formaten en harde baksels passen bij een dergelijk jonge datering.

16. *Is vondstmateriaal aanwezig die de resten van de historische bebouwing kunnen dateren? Zo ja, beschrijf de vondsten. Kan op basis van vondstmateriaal uitspraken gedaan worden over sociale status, dagelijks leven etc. van de bewoners?*

Het vondstmateriaal is vooral afkomstig uit de historische ophogingslaag, welke op basis van het aardewerk, gedateerd is in de negentiende eeuw. Hoogstwaarschijnlijk is het terrein halverwege deze eeuw, ten tijde van de bouw van de naastgelegen kerk, opgehoogd en heringericht.

17. *Wat zeggen de botanische en archeozoologische resten over de sociale status, dagelijks leven etc. van de bewoners?*

Botanische resten zijn niet aangetroffen. De archeozoologische resten zijn in dermate kleine aantallen (N=2) aangetroffen dat geen uitspraken over het dagelijks leven van de gebruikers van het plangebied kunnen worden gedaan.

7. Conclusies, waardestelling en selectieadvies

Waardestelling

De waardestelling zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.0) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit (tabel 2). De eerste is niet van toepassing, omdat de aangetroffen resten niet bovengronds zichtbaar zijn. Alleen de laatste twee niveaus zijn op dit onderzoek van toepassing. De fysieke kwaliteit is gebaseerd op de conservering en gaafheid van de aangetroffen archeologische sporen c.q. vindplaats. De conservering geeft aan in hoeverre de resten behouden zijn, de gaafheid en in hoeverre een eventuele vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit. Bij een score van vijf of zes punten wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt.

Indien met de fysieke kwaliteit vier punten of minder wordt gescoord, worden de resten getoetst op inhoudelijke kwaliteit. Het gaat hierbij om de zeldzaamheidswaarde, de informatiewaarde, ensemblewaarde (of contextwaarde) en de representativiteit. Ook hier geldt: drie punten voor een hoge, twee punten voor een middelhoge en één punt voor een lage beoordeling. Bij een beoordeling van in totaal zeven of meer punten voor de categorieën 'zeldzaamheid', 'informatiewaarde', 'ensemblewaarde' en 'representativiteit' kan een eventuele vindplaats alsnog als behoudenswaardig worden aangemerkt.

Naar aanleiding van de resultaten van het veldonderzoek is gebleken dat in een historische ophogingslaag uit de negentiende eeuw, de restanten van een keldertje aanwezig zijn. De kelder is hoogstwaarschijnlijk afkomstig van (historische) bewoning uit de eerste kwart van de twintigste eeuw.

Fysieke kwaliteit

Op het selectie criterium fysieke kwaliteit scoort de 'vindplaats' middelhoog (3 van de 6 punten). Hoewel de aangetroffen structuur op zichzelf staand vrij goed geconserveerd is, is geen sprake van een gave vindplaats. De sporen en vondsten zijn (zeer) schaars voor de historische en landschappelijke context. Daarbij is het goed mogelijk dat op een dieper niveau nog archeologische resten aanwezig zijn.

Inhoudelijke kwaliteit

Voor wat betreft de inhoudelijke kwaliteit worden de resten laag gescoord (4 van de 12 punten). De ophogingslaag en de kelder uit Midden-/Late-Nieuwe tijd hebben weinig tot geen toegevoegde waarde aan de bestaande kennis van historische bewoning uit de Nieuwe tijd (informatie- en ensemblewaarde). De vondst van de kelder en het aantreffen van de ophogingslaag geven op lokale schaal eveneens geen nuttige bijdrage (voor de ontwikkeling en de bewoningsgeschiedenis van Mijdrecht).

Tabel 2. Waardestelling vindplaats 'nederzettingen uit de Middeleeuwen/Nieuwe tijd.

Waarden	Criteria	Scores		
		<i>hoog</i>	<i>midden</i>	<i>laag</i>
Beleving	<i>Schoonheid</i>	Wordt niet gescoord		
	<i>Herinneringswaarde</i>	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	<i>Gaafheid</i>			1
	<i>Conservering</i>		2	
Inhoudelijke kwaliteit	<i>Zeldzaamheid</i>			1
	<i>Informatiewaarde</i>			1
	<i>Ensemblewaarde</i>			1
	<i>Representativiteit</i>			1

Conclusie en selectieadvies

Op basis van de resultaten uit het vooronderzoek gold in het plangebied een hoge archeologische verwachting op met name (nederzettings)resten uit de Nieuwe tijd, waarbij resten uit de Middeleeuwen en resten van een grafcontext niet uitgesloten werden.

Hoewel de restanten van een keldertje uit de Late-Nieuwe tijd aangetroffen zijn, kan geconcludeerd worden dat geen behoudenswaardige resten binnen het onderzoeksgebied aangetroffen zijn. De sporen en vondsten zijn te schaars bevonden om inhoudelijk van belang zijn.

Wij adviseren dan ook op basis van de resultaten en bijbehorende waardering om het onderzoeksgebied archeologisch vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Besluit bevoegd gezag

Aan het einde van het veldwerk is, middels een veldoverleg, dit advies reeds tezamen met de opdrachtgever en het bevoegd gezag besproken. Het bevoegd gezag heeft ingestemd met het advies.

De redenen zijn:

A: De schaarste aan archeologisch resten.

B: De aard en ouderdom van de archeologische zaken zijn niet voldoende behoudenswaardig.

C: De top van de aangetroffen muurresten liggen op de grens van de maximale ontgravingsdiepte van de civieltechnische ontwikkelingen (max 0,7 cm –Mv). De verwachting is dat deze in situ behouden kunnen blijven.

D: Daarnaast is het vermoeden dat, bij eventuele uitbreiding/vervolgonderzoek, ten zuiden en westen van de muurresten (vele) verstoringen aanwezig zullen zijn. Volgens de KLIC liggen hier een aantal kabels en leidingen parallel aan de bestaande bebouwing.

Het veldbesluit is, na overleg met dhr. Torremans (archeoloog binnen de Omgevingsdienst Regio Utrecht (OdRU)), schriftelijk bevestigd.²

Ongeacht het besluit dat het bevoegd gezag, blijft de wettelijke verplichting (Erfgoedwet) om archeologische resten - die eventueel tijdens de toekomstige civieltechnische graafwerkzaamheden worden gevonden - te melden bij de gemeente De Ronde Venen, te allen tijde van kracht.

Advies voor de toekomst

Wij adviseren om op het onderzoeksgebied wel een dubbelbestmning 'Archeologie' te handhaven, omdat onder de maximale civieltechnische ontgravingen (onderzoeksgrens) nog archeologische resten aanwezig kunnen zijn.

² Per mail 22-08-2018 (dhr. Nico Roling; gemeente De Ronde Venen):

"Reeds vandaag heeft de heer Torremans aangegeven dat verder onderzoek niet nodig is.

Daarbij worden 2 voorbehouden gemaakt:

- er mag niet dieper worden uitgegraven dan het sleuvenonderzoek heeft plaatsgevonden;

- als er toch archeologische vondsten worden gedaan, moeten deze worden gemeld, waarbij op dat moment dan wordt beoordeeld welke maatregelen nodig zijn."

8. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Kerkhoven, A.A. & E. Mol, 2017. *Programma van Eisen Mijdrecht, De Lindeboom. Gemeente De Ronde Venen (UT). Een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P)*, Utrecht (Transect-PvE).
- Vries, N. de, 2016. *Mijdrecht, De Lindeboom. Gemeente De Ronde Venen. Een archeologisch bureauonderzoek (BO) en inventariserend veldonderzoek (IVO, verkennende fase)*, Utrecht (Transect-rapport 969).
- Warning, S., 2010. *Plangebied Haitmahof, gemeente De Ronde Venen; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek*, Weesp (RAAP-notitie 3419).

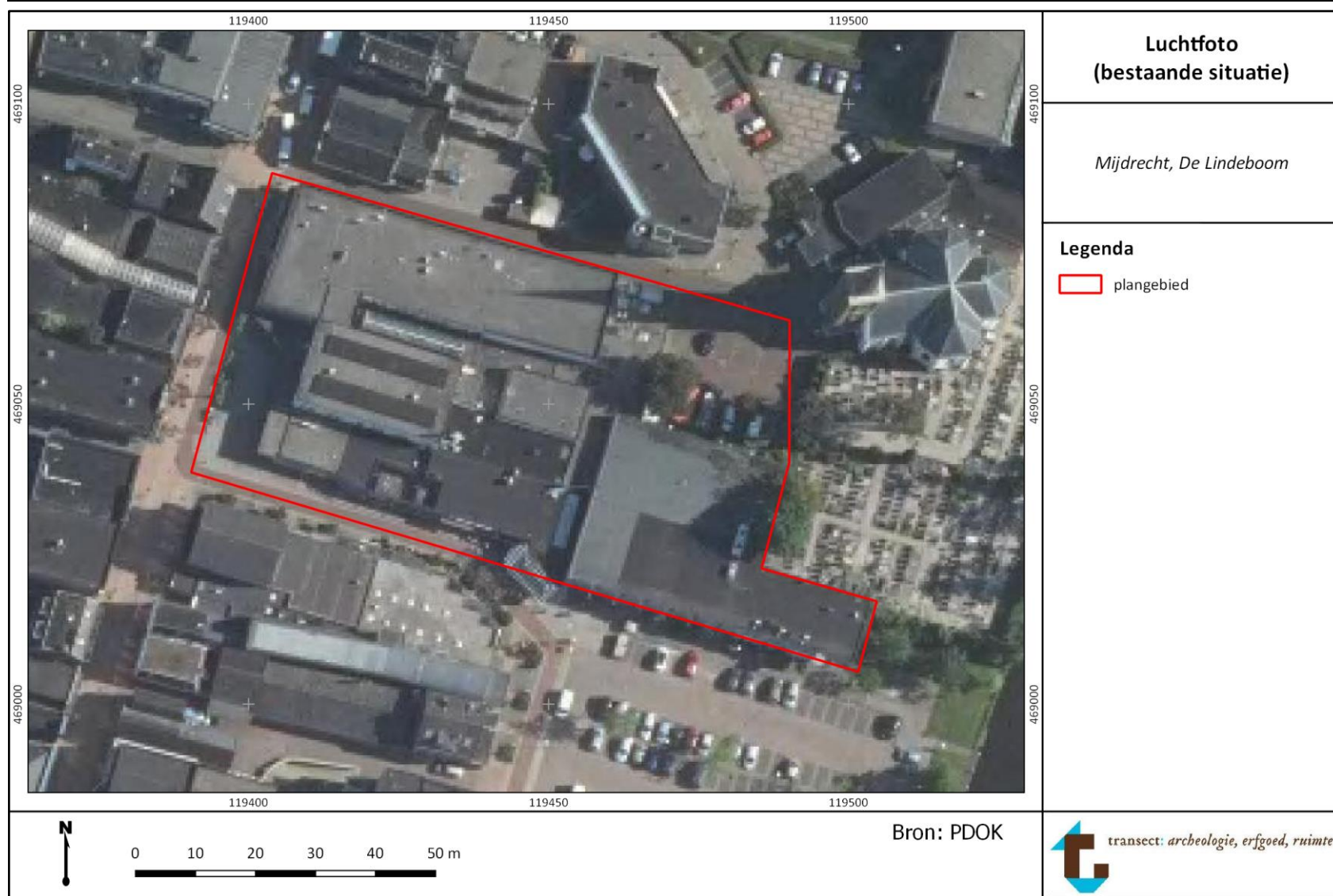
Illustratieverantwoording

- Figuur 1: PDOK en Transect
- Figuur 2 t/m 6: Transect
- Figuur 7: Topotijdreis.nl en Transect
- Figuur 8 t/m 10: Transect

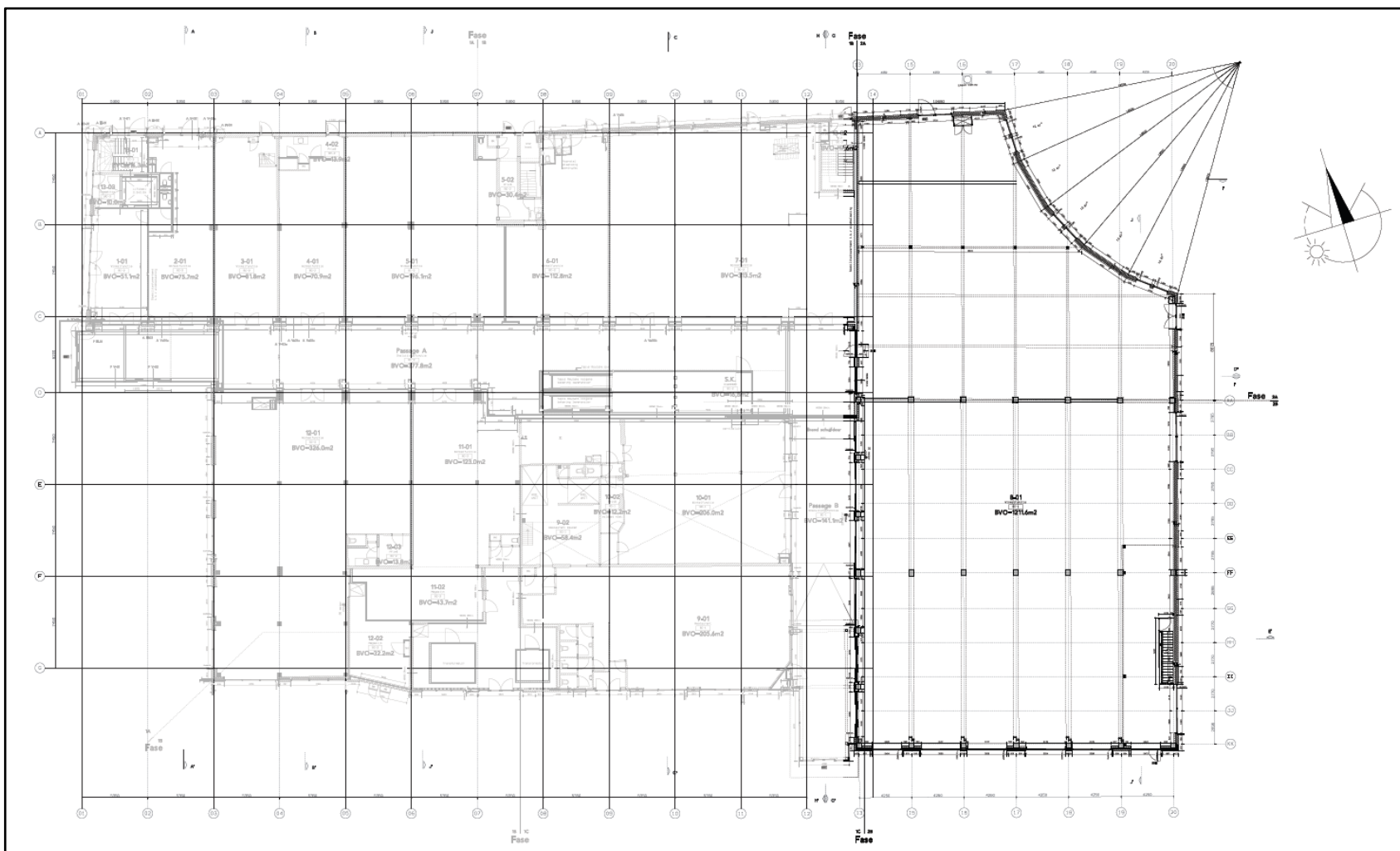
Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

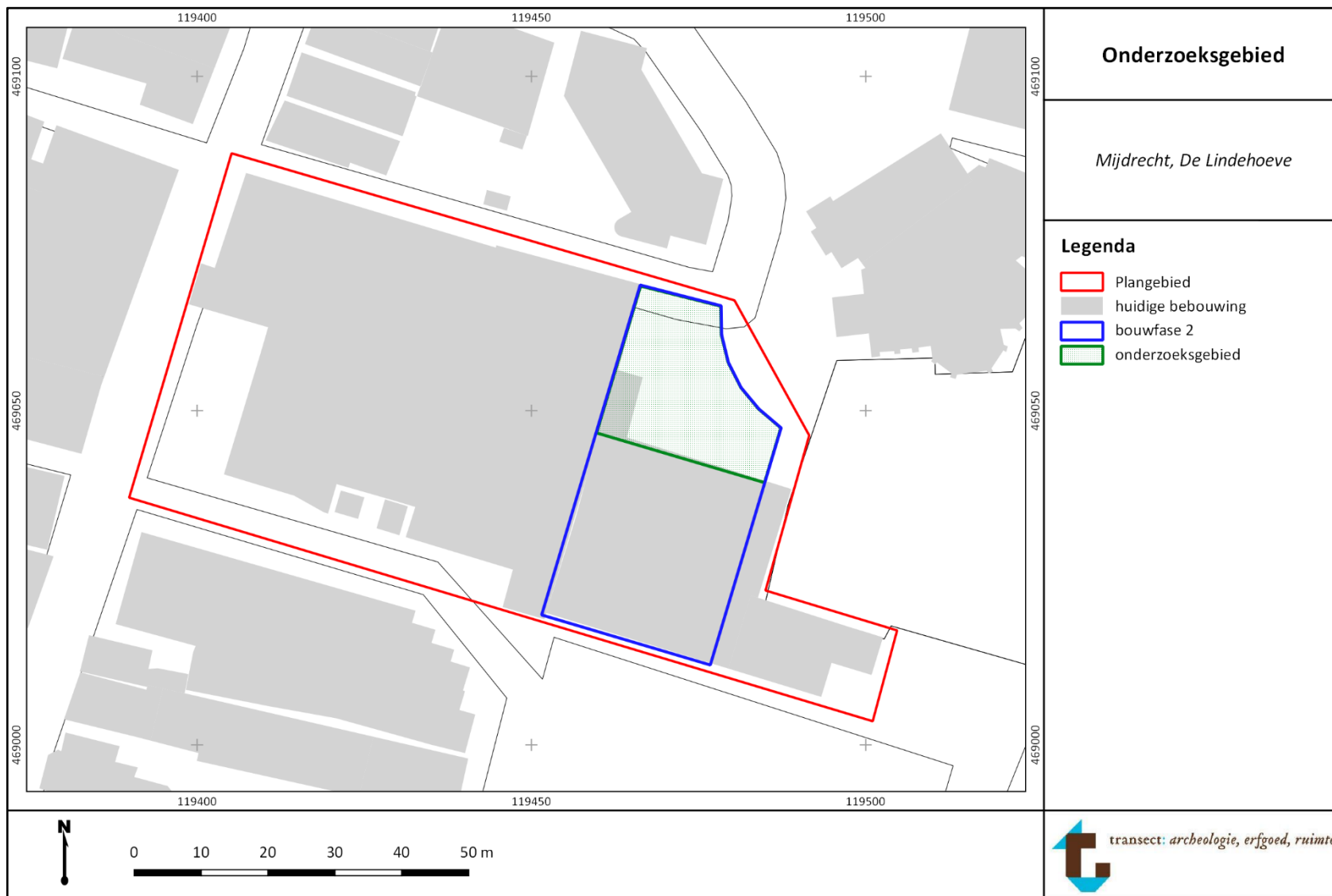
Bijlage 2. Bestaande situatie

Bijlage 3. Bouwtekening (bouwfase 2)

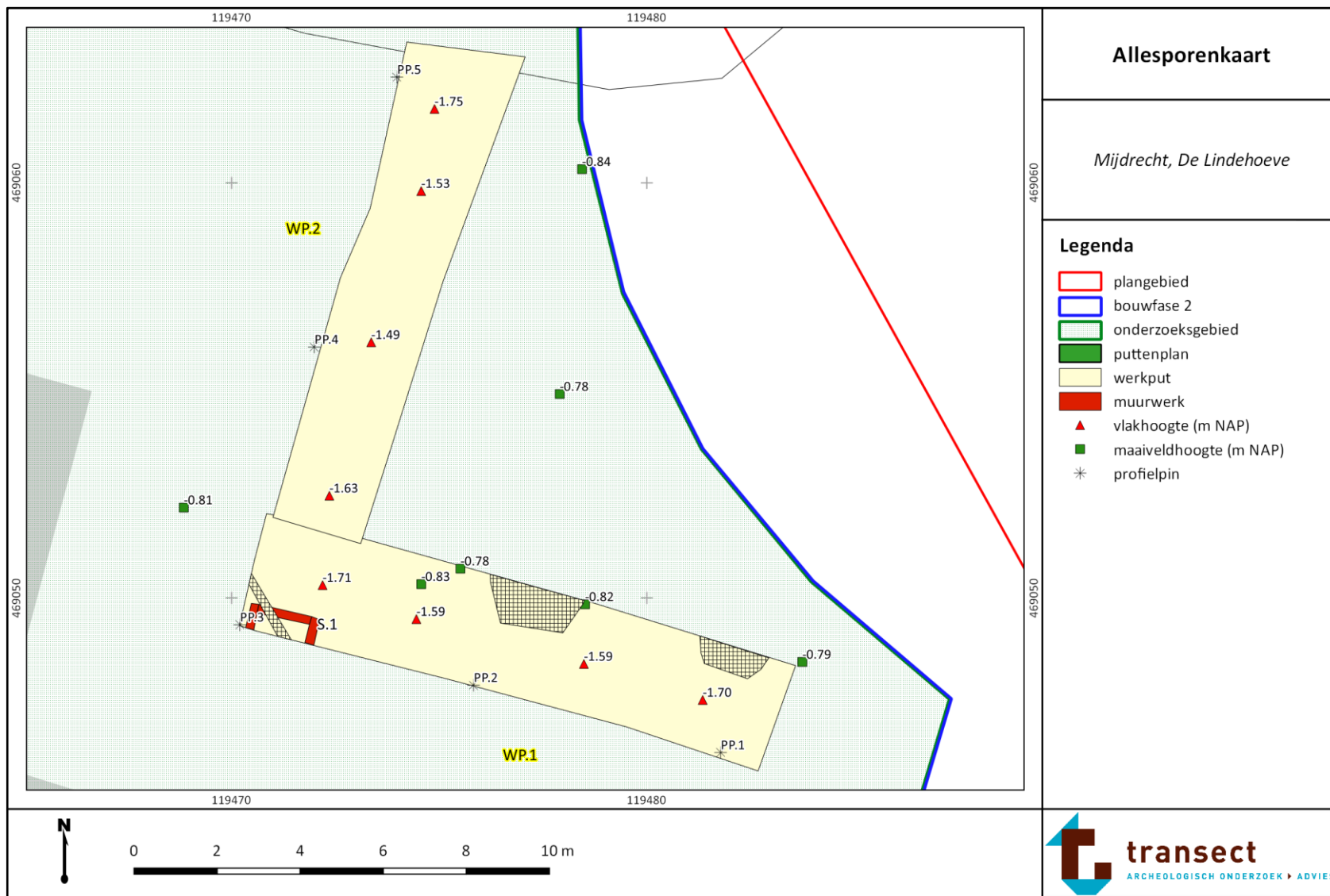
Bijlage 4. Onderzoeksgebied

Bijlage 5. Puttenplan

Bijlage 6. Allesporenkaart

Bijlage 7. Sporen- en lagenlijst

spoor	werkput	vlak	vulling	kleur	textuur	humeus	inluitsels	interpretatie	opmerking
1	1	1	1	roor	BS	-	-	kelder?	<ul style="list-style-type: none"> - Rechthoekige structuur, mogelijk keldertje. - Minimaal 6-baksteenlagen, i.v.m. maximale ontgravingsdiepte onderzijde niet bereikt. Ook niet na poging met de handschep. - Bakstenen: Oranje/rood 18x9x4,5 cm. Matig hard gebakken. Afwisselend strek en kopse zijde gelegd, geen duidelijk verband. - Onduidelijk of sprake is van herbruik: immers alleen complete stenen. - Gebruik gemaakt van zachte zandige kalkmortel (weinig). Ook enkele gele bakstenen (heel weinig): 17x8x4,5 cm). - Muurwerk staat koud tegen elkaar. - Wordt afgedekt door spoor 1500.
1000	1	104	1	ge	Zs1	-	-	straatwand	-
1250	1	104	1	gegr	Kz3	-	puin1 (oranje)	oph	Soms zandiger, tot bijna zs2. (Sub)recent.
1300	2	104	1	dbrgr	Zs2	h3	gr3 (fijn), puinrijk	oph	(Sub)rec., lijkt samengedrukt.
1500	1	103	1	dbrg	Kz3	h2	puin1, gr2, steen1.	oph	(sub)recent. Soms zandiger tot zs2. Bevat geperst steenkool?
2000	1	103	1	dgrbr (zw/br/ge gevekt)	Kz2	h2	gr1,puin1, hk1,wo1	oph	-
3000	1	103	1	dzwbr	Kz3	h2	puin1, ker1,	hist. Oph	18/19e eeuw. Bevat S1 (dat wordt afgedekt door spoor 1500.
3500	2	104	1	dbr	Kz2	h2	puin1	hist. Oph	-

Bijlage 8. Vondstenlijst

vondst-nummer	aantal (N)	gewicht (gr)	werkput	vlak	vak	spoor	vulling	verzamelwijze	categorie	opmerkingen
1	1	721,2	1	1	1	3000	1	AANLEG	KBW	- 1x geel baksteen, hard baksel, 17,0x6,3x3,5 cm).
1	1	0,5	1	1	1	3000	1	AANLEG	KKP	- 1x steelfragment, 4 mm in diameter, tweede helft 19e eeuw?).
1	5	16	1	1	1	3000	1	AANLEG	KER	- 3x industrieel wit wandfragment (18/19e eeuw). - 1x industrieel wit randfragment (met blauwe opdruk; 18/19e eeuw). - 1x oranje baksteensnipper (hard baksel).
2	1	58,2	1	1	2	3000	1	AANLEG	AXB	- 1x fragment v/h schouderblad. Waarschijnlijk rond. Geen snij-/vraatsporen. Scapula sinister.
2	2	54,7	1	1	2	3000	1	AANLEG	KER	- 1x industrieel wit, bodem kom (19e eeuw). - 1x roodbak wandfragment (inw/uitw loodglazuur met koperoxide; 16-19e eeuw).
2	4	1989,2	1	1	2	3000	1	AANLEG	KBW	- 1x baksteen beige, zeer hard baksel (machinaal), 20,5x9,7x4,6 cm. - 2x tegelfragment, cremekleurige kern, geglazuurde witte bovenzijde (geen versiering zichtbaar; 18-20e eeuw). - 1x plavuis, oranje, ongeglaazuurd, 3 cm dik.
3	3	10,1	1	1	3	3000	1	AANLEG	KKP	- 1x ketelfragment (alleen radstempel langs rand, trechtersvorm; 1680-1745). - 2x steelfragment (1x 5 mm, 1x 4 mm).
3	3	27,8	1	1	3	3000	1	AANLEG	GLS	- 1x hals+rand lichtblauw glas (fles). - 1x wandfragment donkergroen (fles). - 1x vensterglas (irriserend).
3	3	314	1	1	3	3000	1	AANLEG	KBW	- 2x grijs dakpan fragment (18-20e eeuw). - 1x oranje dakpanfragment (18-20e eeuw).
3	19	185	1	1	3	3000	1	AANLEG	KER	- 1x halve steengoed knikker (zoutglazuur; 17-19e eeuw). - 1x witbakkend aardewerk, pootje (groen (loodglazuur met koperoxide); 15-19e eeuw). - 2x witbakkend wandfragmentaardewerk (groen/geel, loodglazuur; 15-19e eeuw). - 1x industrieel wit randfragment kopje, zwart-wit reliëf versiering (20e eeuw). - 3x industrieel wit (randfragment schotel; 19-20e eeuw). - 1x ketelfragment geglazuurd/porselein (1850-1925). - 1x majolica wandscherf bord (18e eeuw). - 1x roodbakkend wandscherf bord (r-bor-27?- 1750-1850). - 8 x roodbakkend wandscherf (7x grotendeels volledig geglazuurd; 1x buitenzijde spaarzaam, binnenzijde volledig); loodglazuur 15-19e eeuw).
3	2	55,8	1	1	3	3000	1	AANLEG	MXX	- 2x ijzeren nagel, 7 mm diameter.

vondst-nummer	aantal (N)	gewicht (gr)	werkput	vlak	vak	spoor	vulling	verzamelwijze	categorie	opmerkingen
3	1	8,2	1	1	3	3000	1	AANLEG	OXB	- 1x ribfragment, klein zoogdier?
4	2	2005,9	1	1		1	1	AFWERK	KBW	- 1x baksteen, geel, hard baksel, 17,5x8,2x4,3 cm. - 1x baksteen, bruinrood, zeer hard baksel (machinaal?), 19x8,5x3,5 cm.